

ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาเรื่องแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน ม.ศ. 5 ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามนักเรียนตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ได้ข้อมูลทั้งสิ้น 185 ชุด จากแบบสอบถามที่แจกไป 240 ชุด ในการได้กลุ่มตัวอย่างได้กระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก เป็นการพิจารณาโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่จะใช้ศึกษา ว่ามีโรงเรียนในบ้างที่เหมาะสมสำหรับที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ในการพิจารณานั้นได้คำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ คือ ต้องเป็นโรงเรียนชาย และมีทั้งแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ นักเรียนที่เรียนในแต่ละแผนกจะต้องมีผลการเรียนต่างระดับกัน กล่าวคือ มีตั้งแต่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีไปจนถึงนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้พิจารณาถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารคานักเรียนว่าจะต้องมีความต่างระดับกันด้วย

ขั้นที่สอง ได้เลือกโรงเรียน 4 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนเทพศิรินทร์
2. โรงเรียนสวนกุหลาบ
3. โรงเรียนอานวยศิลป์
4. โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง

ซึ่ง 2 โรงเรียนแรกเป็นโรงเรียนรัฐบาล ส่วน 2 โรงเรียนหลังเป็นโรงเรียนราษฎร์

ขั้นที่สาม เมื่อได้โรงเรียนตามที่ต้องการแล้วได้ไปปรึกษารื้อกับอาจารย์ใหญ่ของแต่ละโรงเรียน เพื่อที่จะทราบจำนวนห้องเรียนของแต่ละแผนก และผลการเรียนของนักเรียนแต่ละห้อง โดยคาดว่าขณะเดียวกันจะได้นักเรียนเหล่านั้นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารคาคี่แตกต่างกัน โดยได้ชี้แจงเรื่องนี้ให้ทางอาจารย์ใหญ่ของแต่ละ

โรงเรียนทรายค้าย หลังจากที่ได้ปรึกษาหารือโดยได้รับคำแนะนำได้เลือกกลุ่มนักเรียนแต่ละแผนกของแต่ละโรงเรียนดังนี้

แผนกวิทย์ โรงเรียนสวนกุหลาบได้เลือกเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนดี โดยตั้งเกณฑ์ไว้ว่านักเรียนเหล่านี้ต้องได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ได้จำนวนนักเรียนที่โครงการ 30 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 9 ห้องเรียน ประมาณ 360 คน

แผนกศิลป์ โรงเรียนสวนกุหลาบความจริงครั้งแรกต้องการนักเรียนที่มีผลการเรียนดีเท่านั้น แต่ทางโรงเรียนได้ชี้แจงว่า นักเรียนแผนกนี้ส่วนใหญ่เรียนดีมีน้อย จึงเลือกรวม ๆ กัน โดยได้มีจำนวนเท่ากันระหว่างนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ปานกลาง และต่ำ โดยตั้งเกณฑ์ในการเลือกไว้ว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีคือผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 61-69 ส่วนนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50-60 ได้นักเรียนที่มีผลการเรียนรวมกันมา 30 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3 ห้องเรียน ประมาณ 120 คน

แผนกวิทย์ โรงเรียนเทพศิรินทร์เช่นเดียวกับโรงเรียนสวนกุหลาบ ได้เลือกเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ได้จำนวนนักเรียนที่โครงการ 30 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 6 ห้องเรียน ประมาณ 240 คน

แผนกศิลป์ โรงเรียนเทพศิรินทร์เช่นเดียวกับโรงเรียนสวนกุหลาบ ครั้งแรกต้องการเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนดี แต่ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกันกับโรงเรียนสวนกุหลาบจึงได้เลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ปานกลาง และต่ำ รวม ๆ กัน โดยให้มีสัดส่วนเท่า ๆ กัน ได้นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันดังกล่าว 30 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 4 ห้องเรียน ประมาณ 460 คน

แผนกวิทย์ โรงเรียนอำนวยศิลป์ความจริงครั้งแรกต้องการเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำ เพราะได้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีจากโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์แล้ว แต่ทางอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนน่าจะขอให้แก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีและปานกลาง เมื่อได้พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นผลเสียแก่การเลือกกลุ่มตัวอย่าง จึงได้ปฏิบัติไปตามนั้น ได้นักเรียนที่มีผลการเรียนดี และปานกลางที่มีจำนวนเท่ากัน ได้นักเรียน 30 คน จากจำนวนนักเรียน 20 ห้องเรียน ประมาณ 800 คน

แผนกศิลป์ โรงเรียนอำนวยการศิลป์ ต้องการนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำ เท่านั้นโดยให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ได้เลือกนักเรียน 30 คน จากจำนวนนักเรียน 30 ห้องเรียน ประมาณ 1,200 คน

แผนกวิทย์ โรงเรียนสันติราษฎร์ ต้องการเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำเท่านั้นโดยให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ได้เลือกนักเรียน 60 คน จากจำนวน 7 ห้องเรียน ประมาณ 280 คน

หมายเหตุ กรณีของโรงเรียนสันติราษฎร์ ได้แผนกวิทย์แผนกเดียว เพราะตอนไปติดต่อครั้งแรกได้รับคำตอบว่ามีทั้ง 2 แผนก แต่ต่อมาภายหลังปรากฏว่ามี 2 แผนกจริง แต่มีเฉพาะ ม.ศ. 4 ม.ศ. 5 ยังไม่มีแผนกศิลป์

รวมจำนวนนักเรียน 240 คน หลังจากนั้นจึงได้แจกแบบสอบถามจำนวน 240 ชุด โดยแจกไปตามกลุ่มที่ได้เลือกไว้ข้างต้น ได้แบบสอบถามส่งคืนมาแยกตามแผนกของแต่ละโรงเรียนดังนี้

แผนกวิทย์	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	ได้กลับคืนมา	25 ชุด
แผนกศิลป์	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	ได้กลับคืนมา	17 ชุด
แผนกวิทย์	โรงเรียนเทพศิรินทร์	ได้กลับคืนมา	25 ชุด
แผนกศิลป์	โรงเรียนเทพศิรินทร์	ได้กลับคืนมา	25 ชุด
แผนกวิทย์	โรงเรียนอำนวยการศิลป์	ได้กลับคืนมา	28 ชุด
แผนกศิลป์	โรงเรียนอำนวยการศิลป์	ได้กลับคืนมา	25 ชุด
แผนกวิทย์	โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง	ได้กลับคืนมา	40 ชุด
รวมจำนวนแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา			185 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ข้อความต่าง ๆ ในแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มุ่งที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. อายุของนักเรียน
 2. สถานที่เกิดและเติบโตของนักเรียน
 3. ภูมิลำเนาปัจจุบันของบิดามารดา
 4. สถานภาพของครอบครัว
 5. จำนวนพี่น้อง
 6. ระดับการศึกษาของบิดามารดา
 7. อาชีพของบิดามารดา
 8. รัศมีรายได้ของบิดามารดา
 9. ผลการเรียนของนักเรียน
 10. การเลือกสาขาวิชา และเหตุผลในการเลือก
 11. บุคคลที่นักเรียนไปขอคำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการศึกษาต่อ
 12. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกสาขาวิชาและความมั่นใจในการสอบวิชาที่เลือก
 13. มหาวิทยาลัยที่จะเลือกศึกษาต่อและเหตุผลที่เลือก
 14. ความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
 15. การสนับสนุนทางการเงินของครอบครัวและบุคคลอื่นที่นักเรียนคิดจะพึ่งพา
 16. สถานที่พัก เมื่อนักเรียนมีโอกาสได้ศึกษาต่อ
 17. การเตรียมตัวสอบ
 18. การเลือกอาชีพและเหตุผลที่เลือก
- รวมคำถาม 18 หัวข้อ ประมาณ 48 คำถาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาได้ออกทำการวิจัยสนาม (Field Work) ระหว่างวันที่ 10-30 มกราคม 2517 โดยมีนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1 คน ซึ่งได้รับการชี้แจงในการแจกและรวบรวมเก็บข้อมูลอย่างถี่ถ้วนแล้ว ทำการ Pretest เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม หลังจากนั้นแก้ไขแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาพร้อมด้วยนิสิตผู้ช่วยจึงได้ทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มนักเรียนที่ได้

รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนที่กำหนดไว้

วิธีการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลในเรื่องนี้นั้น จะได้นำเสนอในรูปแบบตารางอัตราส่วนร้อยละ โดยใช้วิธีการทางสถิติ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดากับแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

1. อายุของนักเรียน จากตารางที่ 1 พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมดมีอายุ 18 ปี มีประมาณร้อยละ 41.6 รองลงมาคืออายุ 19 ปี มีร้อยละ 26. ถัดมาคืออายุ 17 ปี มีร้อยละ 21.1 อายุที่มีร้อยละน้อยคือ 16 ปี และ 20 ปี มีน้อย การที่นักเรียนส่วนใหญ่อายุ 18 ปี แสดงว่านักเรียนพวกนี้คงจะเข้าโรงเรียนในระยะเวลาที่มีอายุโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 7 ปี ซึ่งเป็นอายุเข้าเกณฑ์ และสามารถสอบเลื่อนชั้นได้โดยไม่มี การสอบตก ส่วนระดับอายุ 16 ปี และ 17 ปี น่าจะเป็นเพราะนักเรียนคงจะเข้าโรงเรียนก่อนอายุ ๗ ปี และอาจสอบตกซ้ำชั้นระหว่างที่เรียนก็ได้ เหตุผลที่น่าจะเป็นอย่างใดนั้นเมื่อได้พิจารณาแยกไปตามโรงเรียนแล้วอาจจะพบ เพราะโรงเรียนที่นำมาศึกษามีทั้งโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล

และจากการที่ได้พิจารณาแยกไปตามโรงเรียนพบว่า ในระดับอายุ 18 ปี ซึ่งเป็นระดับอายุของนักเรียนส่วนใหญ่ โรงเรียนที่มีจำนวนร้อยละสูงคือโรงเรียนสวนกุหลาบ และโรงเรียนเทพศิรินทร์ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาล มีร้อยละ 52.4 และ 36.0 ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงและโรงเรียนอำนวยการซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ มีเพียงร้อยละ 47.5 และ 33.9 ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่า 2 โรงเรียนหลังมีนักเรียนที่มีอายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละน้อยกว่า 2 โรงเรียนแรก ในระดับอายุ 19 ปี ซึ่งเป็นระดับอายุที่มีจำนวนนักเรียนคิดเป็นร้อยละมากรองจากอายุ 18 ปี นั้นพบว่า โรงเรียนอำนวยการ กับโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงซึ่งมีนักเรียนที่มีอายุ 18 ปี น้อย แต่ในตอนนี้กลับมีร้อยละมากกว่า

อีก 2 โรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละ 33.9 และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีร้อยละ 32.5 ขณะที่โรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 28.0 และโรงเรียนสวนกุหลาบมีเพียงร้อยละ 14.3 ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีนักเรียนที่มีอายุ 19 ปี คิดเป็นร้อยละมากกว่า ซึ่งทำให้เริ่มสังเกตได้ว่าโรงเรียนราษฎร์มีนักเรียนที่มีอายุมากคิดเป็นร้อยละมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล และเมื่อพิจารณาในระดับอายุ 17 ปี พบว่า โรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีเพียงร้อยละ 15.1 และ 10.0 ตามลำดับ เท่านั้น ขณะที่โรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียนเทพศิรินทร์มีถึงร้อยละ 30.9 และ 28 ตามลำดับ ซึ่งจากผลข้างต้นนี้อาจสรุปได้ว่า โรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนมีอายุมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่าโรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียนเทพศิรินทร์ซึ่งมีนักเรียนที่มีอายุน้อยคิดเป็นร้อยละมากกว่าที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียนเทพศิรินทร์เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีเป็นส่วนใหญ่ จากการคัดเลือกมาศึกษาของผู้ศึกษาเอง ส่วนอีก 2 โรงเรียนคือโรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงส่วนใหญ่ได้ออกจากนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำซึ่งมีโอกาสที่จะตกชั้นได้มาก และอีกประการหนึ่งนี้อาจเป็นไปได้เพราะการที่โรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์ ปกติมักจะรับนักเรียน ม.ศ. 4-5 เข้าเรียนโดยไม่มีการคัดเลือกมากนัก ซึ่งนักเรียนที่สอบตกมาจากโรงเรียนนี้อาจจะมาเข้าที่นี่เพื่อเริ่มเรียนใหม่ก็ได้ จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนของโรงเรียนทั้งสองมีอายุมากคิดเป็นร้อยละแล้วมากกว่า อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่เกิดขึ้นนี้เป็นการศึกษาในระดับโรงเรียน ยังมีได้แยกไปตามแผนก ซึ่งถ้าแยกไปตามแผนกอาจช่วยให้เข้าใจสาเหตุที่เกิดขึ้นก็ได้

จากการพิจารณาแยกไปตามแผนกได้พบว่า มีความแตกต่างระหว่างแผนกที่น่าสนใจมากดังนี้ ในระดับอายุ 18 ปี แผนกวิทย์มีร้อยละ 46.6 แผนกศิลป์มีร้อยละ 32.8 กล่าวโดยทั่วไปได้ว่า แผนกศิลป์มีนักเรียนที่มีอายุในระดับนี้น้อยกว่าแผนกวิทย์ แผนกวิทย์ของโรงเรียนที่มีร้อยละสูงกว่าโรงเรียนอื่นคือแผนกวิทย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบ มีร้อยละ 56.0 ส่วนแผนกศิลป์ก็เช่นเดียวกับแผนกศิลป์ของโรงเรียนสวนกุหลาบมีมากกว่าโรงเรียนอื่น คือมีร้อยละ 40.1 ในระดับอายุ 19 ปี แผนกวิทย์ทั้งหมดมีร้อยละ 27.9 แผนกศิลป์

มีร้อยละ 26.9 รัชสมัยอายุ 20 ปี แผนกศิลป์มีมากกว่าแผนกวิทย์อย่างชัดเจน แผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีมากที่สุดคือมีถึงร้อยละ 32.0 โรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 4.00 โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีร้อยละ 2.50 ขณะที่แผนกวิทย์มีโรงเรียนเดียวคือโรงเรียนเทพศิรินทร์มีเพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้น

อาจสรุปในส่วนที่เป็นความแตกต่างระหว่างแผนกได้ว่า แผนกศิลป์โดยทั่วไปมีอายุมากคิดเป็นร้อยละมากกว่าแผนกวิทย์ และมีข้อที่น่าสังเกตว่า แผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ทำให้ส่วนเฉลี่ยของอายุนักเรียนแผนกศิลป์ทั้งหมดสูง ข้อสังเกตนี้จะทำให้เข้าใจได้ว่าทำไมโรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงจึงมีนักเรียนที่มีอายุมากคิดเป็นร้อยละแล้วมากกว่าอีก 2 โรงเรียน และสาเหตุที่นักเรียนแผนกศิลป์มีอายุมากนั้นอาจเป็นเพราะปกตินักเรียนแผนกศิลป์เป็นพวกที่มีผลการเรียนโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำกว่านักเรียนแผนกวิทย์ ตามความเข้าใจของผู้ศึกษาอาจเป็นเพราะระบบการคัดเลือกนักเรียนในระดับนี้โดยทั่วไปมักจะคัดเอานักเรียนที่มีคะแนนร้อยละสูงเรียนแผนกวิทย์ ส่วนแผนกศิลป์เป็นพวกที่มีคะแนนร้อยละต่ำกว่าที่กำหนดไว้ให้แผนกวิทย์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และอายุของนักเรียน

อายุของ นักเรียน	ร.ร.สวนกุหลาบ			ร.ร.เทพศิรินทร์			ร.ร.อำนวยการศิลป์			ร.ร.สันติราษฎร์	รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก			
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		
16 ปี	-	5.9 (1)	2.4 (1)	4.0 (1)	4.0 (1)	4.0 (2)	3.6 (1)	-	1.9 (1)	7.5 (3)	4.2 (5)	3.0 (2)	3.8 (7)
17 ปี	28.0 (7)	32.3 (6)	30.9 (13)	16.0 (4)	40.0 (10)	28.0 (14)	28.6 (8)	-	15.1 (8)	10.0 (14)	19.5 (23)	23.8 (16)	21.1 (39)
18 ปี	56.0 (14)	47.1 (8)	52.4 (22)	44.0 (11)	28.0 (7)	36.0 (18)	39.3 (11)	28.0 (7)	33.9 (18)	47.5 (19)	46.6 (55)	32.8 (22)	41.6 (77)
19 ปี	16.0 (4)	11.8 (2)	14.3 (6)	32.0 (8)	24.0 (6)	28.0 (14)	28.6 (8)	40.0 (10)	33.9 (18)	32.5 (13)	27.9 (33)	26.9 (18)	27.6 (5)
20 ปี	-	-	-	4.0 (1)	4.0 (1)	4.0 (2)	-	32.0 (8)	15.1 (8)	2.5 (1)	1.7 (2)	13.4 (9)	5.9 (11)
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)

หมายเหตุ เครื่องหมายดอกจัน ** หมายถึงรวมแล้วอาจจะเกินหรือไม่ถึงร้อยละ ทั้งนี้เนื่องมาจากการปัดเศษส่วน

2. จังหวัดที่นักเรียนเค็มโต จากตารางที่ 2 พบว่า ครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมดคือประมาณร้อยละ 53.5 เค็มโตในเขตกรุงเทพมหานคร รองลงมาประมาณร้อยละ 27.6 เค็มโตในต่างจังหวัดในเขตเทศบาล และมีเพียงร้อยละ 18.9 เท่านั้นที่เค็มโตในต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาล ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เค็มโตในเขตกรุงเทพฯ แต่ก็มีการเกือบครึ่งหนึ่งที่เค็มโตในต่างจังหวัด แสดงว่ามีนักเรียนจากต่างจังหวัดเป็นจำนวนมากไม่ยอมเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ

เมื่อพิจารณาแยกตามโรงเรียนเพื่อสำรวจดูว่าโรงเรียนใดมีนักเรียนเค็มโตในกรุงเทพฯ มากที่สุด และโรงเรียนใดมีนักเรียนที่เค็มโตในต่างจังหวัดทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลมากที่สุด พบว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนเค็มโตในเขตกรุงเทพฯ มากเกือบจะเท่ากันคือโรงเรียนเทพศิรินทร์ และโรงเรียนสวนกุหลาบ กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 72.0 และ 71.4 ตามลำดับ ส่วนอีก 2 โรงเรียนคือโรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง มีเพียงร้อยละ 35.8 และ 35.0 ตามลำดับเท่านั้น แสดงว่า 2 โรงเรียนหลังมีนักเรียนที่เข้ามาศึกษาจากต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทั้งโรงเรียนเทพศิรินทร์และโรงเรียนสวนกุหลาบเป็นโรงเรียนรัฐบาลที่มีชื่อ ส่วนอีก 2 โรงเรียนเป็นโรงเรียนราษฎร์ที่มีชื่อเหมือนกันแต่คุณภาพคงค้อยกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ นักเรียนที่เรียนดีก็จะสอบเข้าโรงเรียนรัฐบาลทั้งสอง นักเรียนที่สอบก็มักจะมีทั้งนักเรียนในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ซึ่งปกตินักเรียนในกรุงเทพฯ มักจะสอบได้มีจำนวนมากกว่าเพราะมีโอกาสดีกว่า จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนรัฐบาลดังกล่าวมีนักเรียนที่เค็มโตในเขตกรุงเทพฯ มากกว่า และเมื่อพิจารณาว่าโรงเรียนใดที่มีนักเรียนเค็มโตในต่างจังหวัดทั้งในและนอกเขตเทศบาลมากพบว่า โรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีนักเรียนที่เค็มโตในต่างจังหวัดในเขตเทศบาลมากกว่าโรงเรียนอื่น คือมีร้อยละ 37.7 และ 27.5 ตามลำดับ ในขณะที่โรงเรียนเทพศิรินทร์และโรงเรียนสวนกุหลาบมีเพียงร้อยละ 22.0 และ 21.4 ตามลำดับเท่านั้น สำหรับนักเรียนที่เค็มโตในต่างจังหวัดก็เช่นกัน โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีถึงร้อยละ 34.5 โรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละ 26.4 ส่วนโรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียนเทพศิรินทร์มีเพียงร้อยละ 7.1 และ 6.0 ตามลำดับเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจังหวัดที่นักเรียนโตแยกไปตามแผนแล้วพบว่า มีความแตกต่างระหว่างแผนมากเช่นเดียวกับเมื่อพิจารณาแยกไปตามโรงเรียน เฉพาะนักเรียนที่โตในเขตกรุงเทพฯ แผนกวิทย์มีถึงร้อยละ 55.9 แผนกศิลป์มีร้อยละ 49.3 แผนกวิทย์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์มีมากที่สุด คือมีถึงร้อยละ 92.0 รองลงมาเป็นแผนกวิทย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบ มีร้อยละ 72.0 ส่วนโรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง มีเพียงร้อยละ 35.9 และ 35.0 ตามลำดับเท่านั้น แผนกศิลป์ของโรงเรียนสวนกุหลาบมีมากกว่าโรงเรียนอื่น คือมีถึงร้อยละ 70.6 มีข้อที่น่าสังเกตในความแตกต่างระหว่างแผนกที่เกิดขึ้นคือ ทั้งแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ของโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์ยังคงมีร้อยละของนักเรียนที่โตในเขตกรุงเทพฯ มากกว่าแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ของอีก 2 โรงเรียนสำหรับนักเรียนที่โตในต่างจังหวัดในเขตเทศบาลพบว่า นักเรียนแผนกวิทย์มีน้อยกว่านักเรียนแผนกศิลป์ อย่างไรก็ตาม เมื่อแยกแผนกไปตามโรงเรียนพบว่า แผนกวิทย์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์และสันติราษฎร์บำรุงมีร้อยละสูงกว่าแผนกวิทย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นักเรียนแผนกศิลป์ซึ่งมีร้อยละของนักเรียนที่โตในต่างจังหวัดในเขตเทศบาลมากกว่านักเรียนแผนกวิทย์นั้น แผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ยังมีร้อยละของนักเรียนสูง ขณะที่แผนกศิลป์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์และสวนกุหลาบก็ยังคงมีน้อยกว่า ซึ่งตัวเลขที่พบในการพิจารณาแยกไปตามแผนกนี้เป็นการสนับสนุนเหตุผลที่พบในการพิจารณาจังหวัดที่นักเรียนโตที่แยกไปตามโรงเรียนที่พบว่า ทำไมนักเรียนของโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์จึงโตในเขตกรุงเทพฯ มากกว่า และเมื่อพิจารณาในเขตต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาลก็พบเหมือนกันต่างจังหวัดในเขตเทศบาล กล่าวคือ นักเรียนแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์และสันติราษฎร์บำรุงยังมีร้อยละของนักเรียนโตในต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาลสูงอยู่

ตารางที่ 2 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และจังหวัดที่เติบโต

จังหวัดที่ เติบโต	ร.ร. สอนกุหลาบ			ร.ร. เทพศิรินทร์			ร.ร. อำนวยศิลป์			ร.ร. สันติราษฎร์	รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก			
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		
กรุงเทพ	72.0 (18)	70.6 (12)	71.4 (30)	92.0 (23)	52.0 (13)	72.0 (36)	39.3 (11)	32.0 (8)	35.8 (19)	35.0 (14)	55.9 (66)	49.3 (33)	53.5 (99)
ต่างจังหวัด ในเขต เทศบาล	24.0 (6)	17.6 (3)	21.4 (9)	8.0 (2)	36.0 (9)	22.0 (11)	39.3 (11)	36.0 (9)	37.7 (20)	27.5 (11)	25.4 (30)	31.3 (21)	27.6 (51)
ต่างจังหวัด นอกเขต เทศบาล	4.0 (1)	11.8 (2)	7.1 (3)	-	12.0 (3)	6.0 (3)	21.4 (6)	32.0 (8)	26.4 (14)	37.5 (15)	18.6 (22)	19.4 (13)	18.9 (35)
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0* (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0* (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0* (118)	100.0 (67)	100.0 (185)

3. สถานภาพสมรสของบิดามารดา จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีบิดามารดาอยู่กินด้วยกัน มีมากถึงร้อยละ 81.1 ที่ต้องอยู่คนเดียวอันเนื่องมาจากฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไปมีจำนวนรองลงมา แต่มีร้อยละไม่มากนัก คือมีเพียงร้อยละ 14.1 ที่แยกกันอยู่ มีร้อยละ 3.2 และที่หย่าร้างกันมีน้อยมาก คือมีเพียงร้อยละ 1.6 เท่านั้น การที่นักเรียนส่วนใหญ่ที่บิดามารดา ยังคงอยู่กินด้วยกันมีจำนวนมากกว่ากรณีอื่น ๆ นั้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่ยังคอยอุดหนุนค่าจุนในการศึกษาเล่าเรียนตลอดจนคอยให้ความอบอุ่นและให้การอบรมสั่งสอนดูแลอยู่ แมว่าจะมีนักเรียนบางส่วนที่บิดาหรือมารดาได้เสียชีวิตไป หรือแยกกันอยู่แต่ก็มีจำนวนน้อย

เมื่อพิจารณาแยกตามโรงเรียนพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันมากนักในเรื่องของการอยู่กินด้วยกันของบิดามารดา โรงเรียนที่มีร้อยละมากที่สุดคือโรงเรียนสวนกุหลาบ มีร้อยละ 88.1 รองลงมาคือโรงเรียนเทพศิรินทร์ มีร้อยละ 88.0 โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง มีร้อยละ 82.5 และที่แตกต่างกันมากคือโรงเรียนอำนวยการศิลป์ มีเพียงร้อยละ 67.9 ความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนนี้จะพิจารณากรณีของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ว่าทำไมจึงมีน้อยกว่าโรงเรียนอื่น เพราะโรงเรียนอื่นที่กล่าวแล้วไม่มีความแตกต่างกันมากนัก การที่เป็นโรงเรียนราษฎร์หรือโรงเรียนรัฐบาลไม่ช่วยให้ความกระจ่ายได้มากนัก จากการพิจารณากรณีของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ที่มีร้อยละน้อยพบว่า เป็นเพราะบิดาหรือมารดาของนักเรียนโรงเรียนนี้เสียชีวิตมากกว่าโรงเรียนอื่น กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 30.2 ส่วนกรณีแยกกันอยู่หย่าร้างกัน ซึ่งมีจำนวนร้อยละรองลงมาปรากฏว่ามีร้อยละต่ำมาก เพราะฉะนั้นความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่เกิดขึ้นในกรณีของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนอื่นก็คงเนื่องมาจากสาเหตุที่กล่าวนี้

เมื่อความแตกต่างระหว่างโรงเรียนมีไม่มาก ดังนั้นเมื่อพิจารณาแยกตามแผนกก็พบว่า แผนกจะไม่มีความแตกต่างระหว่างแผนกเลย กล่าวคือ ขณะที่แผนกวิทย์มีร้อยละ 80.5 แผนกศิลป์ก็มีร้อยละ 82.1 แต่เมื่อแยกแผนกไปตามโรงเรียนพบว่าเหมือนกับการแยกตามโรงเรียน คือแตกต่างเฉพาะแผนกวิทย์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ แผนกวิทย์ของโรงเรียนที่มีร้อยละมากกว่าโรงเรียนอื่นคือ แผนกวิทย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์ มีร้อยละ 88.0 เท่ากัน รองลงมาเป็นโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง มีร้อยละ 82.5

และโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีเพียงร้อยละ 64.3 ส่วนแผนกศิลป์ของโรงเรียนสวนกุหลาบมี ร้อยละมากกว่าโรงเรียนอื่น แต่ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก เหตุผลของความแตกต่างทั้งภายใน แผนกและระหว่างแผนกเนื่องมาจากบิตาหรือมารคาของนักเรียนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตนั่นเอง ในเรื่องนี้เมื่อพิจารณาแต่ละแผนกทั้งหมดพบว่า แทบจะไม่มี ความแตกต่างกัน แต่เมื่อแยกแผนก ไปตามโรงเรียนพบว่า แผนกวิทย์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีบิตาหรือมารคาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เสียชีวิตมากที่สุด คือมีถึงร้อยละ 32.1 ส่วนแผนกศิลป์โรงเรียนอำนวยการศิลป์ก็มีมากที่สุด คือ มีร้อยละ 28.0 การที่ตัวเลขที่บิตาหรือมารคาของนักเรียนทั้งแผนกวิทย์และแผนกศิลป์มีร้อยละ สูงกว่าโรงเรียนอื่น ๆ เท่ากับเป็นการยืนยัน ในการพิจารณาแยกตามโรงเรียนที่พบว่า โรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละของบิตามารคาที่อยู่ใกล้เคียงกันน้อยเพราะเหตุใด ฉะนั้นความ แตกต่างระหว่างแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปเพื่อสนับสนุนกรณีของความแตกต่าง ระหว่างโรงเรียนมากกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

สถานภาพ สมรสของ บิดามารดา	ร.ร. สวนกุหลาบ			ร.ร. เทพศิรินทร์			ร.ร. อำนวยศิลป์			ร.ร. สันติราษฎร์		รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม		
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์	วิทย์	ศิลป์	
อยู่กันควยกัน	88.0 (22)	88.2 (15)	88.1 (37)	88.0 (22)	88.0 (22)	88.0 (44)	64.3 (18)	72.0 (18)	67.9 (36)	82.5 (33)	80.5 (95)	82.1 (55)	81.1 (150)	
แยกกันอยู่	8.0 (2)	-	4.8 (2)	-	4.0 (1)	2.0 (1)	3.6 (1)	-	1.9 (1)	5.0 (2)	4.2 (5)	1.5 (1)	3.2 (6)	
หย่าร้าง	-	5.9 (1)	2.4 (1)	-	4.0 (1)	2.0 (1)	-	-	-	2.5 (1)	.9 (1)	3.0 (2)	1.6 (3)	
เสียชีวิตฝ่าย ใดฝ่ายหนึ่ง	4.0 (1)	5.9 (1)	4.8 (2)	12.0 (3)	4.0 (1)	8.0 (4)	32.1 (9)	28.0 (7)	30.2 (16)	10.0 (4)	14.4 (17)	13.4 (9)	14.1 (26)	
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)	

4. บุคคลหรือสถานที่ที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ จากตารางที่ 4 พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมดพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา คือมีร้อยละ 48.6 รองลงมาพักอาศัยกับญาติพี่น้องมีร้อยละ 24.9 พักอยู่หอพักมีร้อยละ 10.8 พักกับคนรู้จักมีร้อยละ 7.6 และพักอยู่กับบิดาหรือมารดามีร้อยละน้อยที่สุดคือมีเพียงร้อยละ 6.5 และ 1.6 การที่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับบิดามารดามีร้อยละมากที่สุดนั้นคงเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่เติบโตในเขตกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 2) ส่วนที่นักเรียนพักกับญาติพี่น้อง หอพัก และคนรู้จักซึ่งมีร้อยละรองลงมาตามลำดับนั้นคงเป็นเพราะนักเรียนกลุ่มนี้เป็นนักเรียนที่เติบโตและมาจากต่างจังหวัด

และเมื่อพิจารณาแยกไปตามโรงเรียนพบว่า ในกลุ่มที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนมาก โดยเฉพาะถ้าแยกตามประเภทของโรงเรียนเป็นโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนรัฐบาลคือโรงเรียนสวนกุหลาบ และเทพศิรินทร์ซึ่งเป็นโรงเรียนที่นักเรียนส่วนใหญ่เติบโตในเขตกรุงเทพฯ (ตารางที่ 2) มากกว่าโรงเรียนอำนวยการศิลป์และสันติราษฎร์บำรุง ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ เพราะฉะนั้นเมื่อพิจารณาถูกร้อยละของนักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาจึงพบว่า 2 โรงเรียนแรกมีร้อยละสูงกว่า 2 โรงเรียนหลัง โรงเรียนสวนกุหลาบมีมากกว่าโรงเรียนอื่น คือมีร้อยละ 64.3 รองลงมาคือโรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 62 โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีร้อยละ 37.5 และโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละ 32.1 ซึ่ง 2 โรงเรียนหลังนี้มีร้อยละที่พอกันกับญาติมาก กล่าวคือ โรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละ 32.1 โรงเรียนสันติราษฎร์มีร้อยละ 25 ขณะที่โรงเรียนสวนกุหลาบมีเพียงร้อยละ 21.4 และโรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 20 ในกรณีที่พักหอพักก็เช่นกัน คือโรงเรียนอำนวยการศิลป์และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีร้อยละสูงกว่าอีก 2 โรงเรียน

ความแตกต่างที่พบเมื่อพิจารณาแยกไปตามโรงเรียนนั้นเมื่อมาพิจารณาแยกไปตามแผนกพบว่า ในการเฉลี่ยทั้งหมดของแต่ละแผนกไม่มีความแตกต่างกันมากนัก กล่าวคือที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา แผนกวิทย์มีร้อยละ 49.1 แผนกศิลป์มีร้อยละ 47.8 แต่เมื่อแยกแผนกไปตามโรงเรียนก็พบว่ามีความแตกต่างกันมากระหว่างภายในแผนกวิทย์เองและกับแผนกศิลป์ ภายในแผนกวิทย์ แผนกวิทย์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์และสวนกุหลาบมีร้อยละมากกว่าแผนกวิทย์ของอีก 2 โรงเรียนมาก ภายในแผนกศิลป์ ความแตกต่างที่พบก็เช่นเดียว

กับแผนกวิทย์ คือแผนกศิลป์ของโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์มีร้อยละสูงกว่าแผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ ความแตกต่างที่เกิดขึ้นภายในแต่ละแผนกนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวเลขระหว่างแผนกอีกครั้งจะพบว่า แผนกวิทย์ส่วนใหญ่มีร้อยละของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามากกว่าแผนกศิลป์ แต่ความแตกต่างระหว่างแผนกที่เกิดขึ้นก็อธิบายไม่ได้มากนักว่าเนื่องมาจากอะไร นอกจากจะอธิบายตามลักษณะประเภทของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ ซึ่งได้อธิบายมาข้างต้นแล้ว ที่พิกัดบัญชีที่หนึ่ง หอพัก และกับคนรู้จักถ้าจะพิจารณาแยกไปตามแผนกก็พบเหมือนกับแยกตามโรงเรียน ซึ่งเหตุผลที่จะอธิบายความแตกต่างก็คงจะ เช่นเดียวกับที่นักเรียนพิกัดบิดามารดาคว่าขึ้นอยู่กับลักษณะประเภทของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม พอสรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนโรงเรียนรัฐบาลพักอยู่กับบิดามารดามากกว่านักเรียนโรงเรียนราษฎร์ เพราะนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่เติบโตในเขตกรุงเทพฯ ส่วนนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่เติบโตในต่างจังหวัด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และบุคคลหรือสถานที่ที่นักเรียนอาศัยอยู่

บุคคลหรือสถานที่ที่นักเรียนอาศัยอยู่	ร.ร. สวนกุหลาบ			ร.ร. เทพศิรินทร์			ร.ร. อำนวยศิลป์			ร.ร. สันติราษฎร์		รวม		รวมทั้งสองแผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม		
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์			
บิคารมารดา	64.0 (16)	64.7 (11)	64.3 (27)	72.0 (18)	52.0 (13)	62.0 (31)	32.1 (9)	32.0 (8)	32.1 (17)	37.5 (15)	49.1 (58)	47.8 (32)	48.6 (90)	
ญาติพี่น้อง	24.0 (6)	17.6 (3)	21.4 (9)	20.0 (5)	20.0 (5)	20.0 (10)	28.6 (8)	36.0 (9)	32.1 (17)	25.0 (10)	24.6 (29)	25.4 (17)	24.9 (46)	
หอพัก	4.0 (1)	11.8 (2)	7.1 (3)	-	16.0 (4)	8.0 (4)	17.9 (5)	4.0 (1)	11.3 (6)	17.5 (7)	11.0 (13)	10.4 (7)	10.8 (20)	
คนรู้จัก	-	5.9 (1)	2.4 (1)	-	4.0 (1)	2.0 (1)	3.6 (1)	2.0 (5)	11.3 (6)	15.0 (6)	5.9 (7)	10.4 (7)	7.6 (14)	
บิดา	8.0 (2)	-	4.8 (2)	8.0 (2)	8.0 (2)	8.0 (4)	10.7 (3)	8.0 (2)	9.4 (5)	2.5 (1)	2.8 (8)	6.0 (4)	6.5 (12)	
มารดา	-	-	-	-	-	-	7.1 (2)	-	3.8 (2)	2.5 (1)	2.5 (3)	-	1.6 (3)	
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)	

5. ชนิดของบ้านที่บิดามารดาพักอาศัยอยู่ในปัจจุบัน จากตารางที่ 5 พบว่า บ้านที่บิดามารดาของนักเรียนพักอาศัยอยู่เป็นบ้านของตนเองมีถึงร้อยละ 67.0 เป็นบ้านหรือห้องเช่ามีร้อยละ 24.9 เป็นบ้านพักข้าราชการมีร้อยละ 4.3 อาศัยอยู่กับผู้อื่นมีเพียงร้อยละ 3.8 เท่านั้น การที่บิดามารดาของนักเรียนพักอาศัยอยู่บ้านของตนเองมีมากกว่าอย่างอื่นน่าจะแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาของนักเรียนโดยทั่วไปว่าคงจะเป็นพอสมควร อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแยกไปตามโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันแต่ไม่มากนัก โรงเรียนที่บิดามารดาของนักเรียนพักอาศัยอยู่บ้านของตนเองมากกว่าโรงเรียนอื่นคือโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีถึงร้อยละ 72.5 รองลงมาคือโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละ 69.8 โรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์มีร้อยละ 64.4 และ 62.0 ตามลำดับ ความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากตัวเลขนี้มีข้อที่น่าสนใจเกตบางประการคือ การที่ 2 โรงเรียนแรกมีร้อยละสูงกว่า 2 โรงเรียนหลังน่าจะเพราะ 2 โรงเรียนแรกเป็นโรงเรียนราษฎร์และนักเรียนส่วนใหญ่ที่มาเรียนเติบโตในต่างจังหวัด (ตารางที่ 2) ซึ่งบิดามารดาของนักเรียนเหล่านี้จะมีโอกาสที่จะมีบ้านเป็นของตนเองได้มากกว่า 2 โรงเรียนหลังซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลและนักเรียนส่วนใหญ่เติบโตในเขตกรุงเทพฯ (ตารางที่ 2) เพราะบิดามารดาของนักเรียน 2 โรงเรียนหลังต้องเผชิญกับปัญหาภาวะค่าครองชีพที่สูงกว่า เนื่องจากอยู่ในเมืองที่ใหญ่กว่า ดังนั้นการมีบ้านเป็นของตนเองจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากกว่า และเมื่อมาพิจารณาตัวเลขบ้านหรือห้องเช่าที่บิดามารดาของนักเรียนพักอาศัยอยู่ปรากฏว่า ร้อยละของโรงเรียนรัฐบาลคือโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์โดยเฉลี่ยสูงกว่าของอีก 2 โรงเรียน คือโรงเรียนอำนวยการศิลป์และสันติราษฎร์บำรุง ตัวเลขที่แสดงร้อยละมีดังนี้ โรงเรียนสวนกุหลาบบิดามารดาของนักเรียนพักอาศัยอยู่บ้านหรือห้องเช่ามีถึงร้อยละ 33.3 โรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 24 โรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละ 28.3 และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีเพียงร้อยละ 12.5 ที่กล่าวแล้วเป็นเพียงข้อสังเกตว่า ทำไมโรงเรียนอำนวยการศิลป์และสันติราษฎร์บำรุงจึงมีร้อยละของบิดามารดาที่พักอาศัยอยู่บ้านของตนเองสูงกว่าโรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียนเทพศิรินทร์ และทำไม 2 โรงเรียนหลังจึงมีบิดามารดาพักอาศัยอยู่บ้านหรือห้องเช่ามากกว่า

ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่เกิดขึ้น และพบว่าไม่แตกต่างกันมากนัก
เมื่อพิจารณาแยกไปตามแผนกพบว่า มีความแตกต่างกันมากระหว่างแผนกวิทย์กับแผนกศิลป์
ทั้งที่เรื่อบีคามาราคาที่พักอาศัยอยู่บ้านของตนเองและอยู่บ้านหรือห้องเช่า เฉพาะที่พักอาศัยอยู่
บ้านของตนเอง แผนกวิทย์ทั้งหมดมีร้อยละ 59.3 แผนกศิลป์มีถึงร้อยละ 80.0 แผนกวิทย์
ของโรงเรียนสันติราษฎร์มีร้อยละของบิคามาราคาที่พักอาศัยอยู่บ้านของตนเองมาก คือมีถึง
ร้อยละ 72.5 รองลงมาคือโรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 56.0 โรงเรียนอำนวยการศิลป์
มีร้อยละ 53.6 และโรงเรียนสวนกุหลาบมีร้อยละ 48.0 ส่วนแผนกศิลป์ของโรงเรียน
สวนกุหลาบมีร้อยละสูงกว่าแผนกศิลป์ของโรงเรียนอื่น คือมีถึงร้อยละ 88.2 ความแตกต่าง
ระหว่างแผนกที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากอาจเนื่องมาจากแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ของแต่ละโรงเรียน
มีนักเรียนเต็มโตทั้งในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดคงได้กล่าวมาแล้วในความแตกต่าง
ระหว่างโรงเรียนว่ามีผลอย่างไร ยังอาจเนื่องมาจากอาชีพและรายได้ของบิคามาราคาของ
นักเรียนในแต่ละแผนกซึ่งจะกล่าวในตารางต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และชนิดของบ้านที่บิดามารดาของนักเรียนอาศัยอยู่

ชนิดของบ้าน ที่บิดามารดา อาศัยอยู่ใน ปัจจุบัน	ร.ร.สวนกุหลาบ			ร.ร.เทพศิรินทร์			ร.ร.อำนวยการศิลป์			ร.ร.สันติราษฎร์	รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก			
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		
บ้านของตนเอง	48.0 (12)	88.2 (15)	64.3 (27)	56.0 (14)	68.0 (17)	62.0 (31)	53.6 (15)	88.0 (22)	69.8 (37)	72.5 (23)	59.3 (70)	80.6 (54)	67.0 (124)
บ้านหรือห้อง เช่า	48.0 (12)	11.8 (2)	33.3 (14)	32.0 (8)	16.0 (4)	24.0 (12)	42.9 (12)	12.0 (3)	28.3 (15)	12.5 (5)	31.4 (37)	13.4 (9)	24.9 (46)
บ้านพัก ข้าราชการ	14.0 (1)	-	2.4 (1)	8.0 (2)	12.0 (3)	10.0 (5)	3.6 (1)	-	1.9 (1)	2.5 (1)	4.2 (5)	4.5 (3)	4.3 (8)
อาศัยอยู่กับ ผู้อื่น	-	-	-	4.0 (1)	4.0 (1)	4.0 (2)	-	-	-	12.5 (5)	5.1 (6)	1.5 (1)	3.8 (7)
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)

6. อาชีพของบิดา จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีบิดามีอาชีพเป็นพ่อค้า (นักธุรกิจ) มีร้อยละ 52.4 รองลงมาคือมีอาชีพข้าราชการมีร้อยละ 22.2 งานอิสระและอื่น ๆ มีร้อยละ 14.1 อาชีพลูกจ้างเอกชนมีเพียงร้อยละ 11.3 การค้นพบนี้ตรงกับรายงานการสอบรวมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทุกปีที่ว่าอาชีพของบิดาของนักเรียนที่สอบส่วนใหญ่ มักจะมีบิดาประกอบอาชีพเป็นพ่อค้า ค้าขาย เช่น ในรายงานการสอบรวมเข้าศึกษาสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา 2510-2511²² ของสภาการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้สมัครส่วนมากเมื่อจำแนกอาชีพของบิดามีอาชีพเป็นพ่อค้าถึงประมาณ 11,942 คน หรือร้อยละ 44.9 อาชีพข้าราชการ 6,505 คน เกษตรกร 2,358 คน และลูกจ้างเอกชน 1,642 คน ที่เป็นเช่นนี้จะเนื่องมาจากว่ากลุ่มอาชีพพ่อค้าหรือนักธุรกิจนี้เป็นกลุ่มที่ใหญ่และมีฐานะทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปได้เปรียบกลุ่มอื่น ๆ จึงมีโอกาสดังส่งเสริมให้บุตรของตนเข้าศึกษาได้มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแยกไปตามโรงเรียนพบว่า นักเรียนที่บิดามีอาชีพเป็นพ่อค้ามีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนมากพอสมควร กล่าวคือ อาชีพบิดาเป็นพ่อค้าโรงเรียนอำนวยศิลป์มีร้อยละสูงกว่าโรงเรียนอื่น กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 69.8 รองลงมาคือโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีร้อยละ 52.5 โรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 48.0 และโรงเรียนสวนกุหลาบมีร้อยละ 35.7 ร้อยละที่แตกต่างกันระหว่างโรงเรียนในเรื่องนี้มีข้อที่น่าสนใจกว่า 2 โรงเรียนแรกมีร้อยละของอาชีพบิดาเป็นพ่อค้ามากกว่า 2 โรงเรียนหลังน่าจะ เป็นเพราะ 2 โรงเรียนแรกเป็นโรงเรียนราษฎร์ที่นักเรียนส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด และการที่โรงเรียนราษฎร์มีนักเรียนต่างจังหวัดมากก็เพราะนักเรียนที่เติบโตในเขตกรุงเทพฯ มีโอกาสสอบเข้าโรงเรียนรัฐบาลได้มากกว่า ดังได้กล่าวไว้ในตารางที่ 1 เพราะฉะนั้นเมื่อพวกเขาสอบเข้าไม่ได้ก็จะมาเข้าโรงเรียนราษฎร์ซึ่งถึงแม้ว่าจะต้องเสียเงินค่าเล่าเรียนมาก แต่ทางครอบครัวก็อยู่ในฐานะที่จะสนับสนุนได้ ในกรณีเช่นนี้ครอบครัวที่บิดามีอาชีพเป็น

²² สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสอบรวมเข้าศึกษาสถาบันอุดมศึกษา

พ่อกำน่าจะทำได้มากกว่าอาชีพอื่น อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะอาชีพของบิดาของนักเรียน
 ในโรงเรียนรัฐบาล 2 โรงประกอบอาชีพรับราชการมากกว่า เพราะเมื่อมาพิจารณานักเรียน
 ที่มีบิดามีอาชีพเป็นข้าราชการพบว่า 2 โรงเรียนราษฎร์ คือโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง และ
 อำนวยศิลป์มีเพียงร้อยละ 15.0 และ 11.3 ในขณะที่ 2 โรงเรียนรัฐบาล คือโรงเรียน
 เทพศิรินทร์และสวนกุหลาบมีถึงร้อยละ 32.0 และ 30.9 ตามลำดับ ส่วนอีก 2 อาชีพคือ
 ลูกจ้างเอกชนและงานอิสระอื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนเช่นกัน

ความแตกต่างที่เกิดขึ้นนอกจากจะพบระหว่างโรงเรียนแล้วยังพบระหว่างแผนก
 อีกเช่นกัน กล่าวคือ แผนกวิทย์ นักเรียนมีบิดาเป็นพ่อค้ามากกว่าแผนกศิลป์คือมีร้อยละ 54.2
 แผนกศิลป์มีเพียงร้อยละ 49.3 แผนกวิทย์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีสูงกว่าแผนกวิทย์ของ
 โรงเรียนอื่น คือมีถึงร้อยละ 71.4 ส่วนแผนกศิลป์ก็เช่นเดียวกัน โรงเรียนอำนวยการศิลป์มีมาก
 กว่าโรงเรียนอื่น คือมีถึงร้อยละ 68.0 แสดงให้เห็นว่านักเรียนแผนกวิทย์มีบิดามีอาชีพเป็น
 พ่อค้ามากกว่าแผนกศิลป์ ส่วนกรณีที่แผนกวิทย์และแผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ และ
 สันติราษฎร์บำรุงมีมากกว่าโรงเรียนอื่นอีก 2 โรง ก็คงเนื่องมาจากเหตุผลที่กล่าวในตอน
 ความแตกต่างระหว่างโรงเรียน

แต่เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีบิดามีอาชีพเป็นข้าราชการพบว่า นักเรียนแผนกศิลป์
 มีบิดามีอาชีพรับราชการมากกว่าแผนกวิทย์ คือมีร้อยละ 29.8 ส่วนแผนกวิทย์มีเพียงร้อยละ
 17.8 แผนกศิลป์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์และสวนกุหลาบมีมากกว่าแผนกวิทย์ของโรงเรียน
 อำนวยการศิลป์ ส่วนแผนกวิทย์ก็เช่นเดียวกัน แผนกวิทย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียน
 เทพศิรินทร์มีร้อยละ 24.0 มากกว่าแผนกวิทย์ของโรงเรียนสันติราษฎร์และโรงเรียน
 อำนวยการศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และอาชีพของบิดา

อาชีพของ บิดา	ร.ร.สวนกุหลาบ			ร.ร.เทพศิรินทร์			ร.ร.อำนวยการศิลป์			ร.ร.สันติราษฎร์	รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก			
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		
ข้าราชการ	28.0 (7)	35.3 (6)	30.9 (13)	24.0 (6)	40.0 (10)	32.0 (16)	7.1 (2)	16.0 (4)	11.3 (6)	15.0 (6)	17.8 (21)	29.8 (20)	22.2 (41)
พ่อค้า	36.0 (9)	35.3 (6)	35.7 (15)	56.0 (14)	40.0 (10)	48.0 (24)	71.4 (20)	68.0 (17)	69.8 (37)	52.5 (21)	54.2 (64)	49.3 (33)	52.4 (97)
ลูกจ้าง เอกชน	16.0 (4)	17.6 (3)	16.7 (7)	12.0 (3)	8.0 (2)	10.0 (5)	7.1 (2)	8.0 (2)	7.5 (4)	12.5 (5)	11.9 (14)	10.4 (7)	11.3 (21)
งานอิสระ** และอื่น ๆ	20.0 (5)	11.8 (2)	16.7 (7)	8.0 (2)	12.0 (3)	10.0 (5)	14.3 (4)	8.0 (2)	11.3 (6)	20.0 (8)	16.1 (19)	10.4 (7)	14.0 (26)
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0* (28)	100.0 (25)	100.0* (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0* (67)	100.0* (185)

หมายเหตุ** งานอิสระและอื่น ๆ หมายถึงอาชีพ แพทย์ เกษตรกร และช่างฝีมือ

7. อาชีพของมารดา จากตารางที่ 7 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีมารดาทำหน้าที่ เป็นแม่บ้านมาก คือมีถึงร้อยละ 56.5 รองลงมาคืออาชีพค้าขายมีร้อยละ 24.3 ข้าราชการ มีร้อยละ 9.2 ทำงานอิสระและอื่น ๆ มีร้อยละ 7.6 และนอกจากนี้ก็มีอาชีพเป็นลูกจ้าง เอกชนซึ่งมีเพียงร้อยละ 2.2 การที่มารดาของนักเรียนทำหน้าที่เป็นแม่บ้านมีจำนวนมากกว่า อย่างอื่น ๆ อาจจะสะท้อนให้เห็นว่า สตรีในสังคมไทยหลังจากการแต่งงานแล้วไม่นิยมออกไปทำงานนอกบ้าน หรืออาจเป็นเพราะสตรีที่เป็นมารดาของนักเรียนกลุ่มนี้มีระดับการศึกษา ต่ำก็ได้ (ตารางที่ 9)

และเมื่อได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวไปตามโรงเรียนพบว่า โรงเรียนสวนกุหลาบ มีนักเรียนที่มีมารดาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านมากกว่าโรงเรียนอื่น คือมีถึงร้อยละ 72 รองลงมาคือ โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง อำนาจศิลป์ และเทพศิรินทร์ ตามลำดับ ที่กล่าวนี้เป็นความแตกต่างระหว่างโรงเรียนเท่านั้น ยังไม่ได้แยกพิจารณาตามแผนก

จากการแยกพิจารณาไปตามแผนกพบว่า มีความแตกต่างระหว่างแผนกวิทย์ กับ แผนกศิลป์ กล่าวคือ แผนกวิทย์มีนักเรียนที่มีมารดาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านมากกว่าแผนกศิลป์ คือ มีถึงร้อยละ 63.6 ขณะที่แผนกศิลป์มีร้อยละ 44.5 แผนกวิทย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบ และเทพศิรินทร์มีร้อยละสูงกว่าโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงและอำนาจศิลป์ ส่วนแผนกศิลป์ ของโรงเรียนอำนาจศิลป์มีร้อยละสูงกว่าโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และอาชีพของมารดา

อาชีพของ มารดา	ร.ร. สวนกุหลาบ			ร.ร. เทพศิรินทร์			ร.ร. อำนวยศิลป์			ร.ร. สันติราษฎร์		รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม		
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์			
ข้าราชการ	16.0 (4)	1.8 (2)	14.3 (6)	4.0 (1)	24.0 (6)	14.0 (7)	3.6 (1)	4.0 (1)	3.8 (2)	3.0 (2)	6.8 (8)	13.4 (9)	9.2 (17)	
ค้าขาย (นักธุรกิจ)	4.0 (1)	23.5 (4)	11.9 (5)	16.0 (4)	24.0 (6)	20.0 (10)	32.1 (9)	44.0 (11)	37.7 (20)	25.0 (10)	20.3 (24)	31.3 (21)	24.3 (45)	
ลูกจ้าง เอกชน	-	5.8 (1)	2.4 (1)	-	8.0 (2)	4.0 (2)	-	-	-	2.5 (1)	0.9 (1)	4.5 (3)	2.2 (4)	
แม่บ้าน	76.0 (19)	47.1 (8)	64.3 (27)	72.0 (18)	36.0 (9)	54.0 (27)	57.1 (16)	52.0 (13)	54.7 (29)	55.0 (22)	63.6 (75)	44.5 (30)	56.5 (105)	
ทำงานอิสระ และอื่น ๆ	4.0 (1)	1.8 (2)	7.1 (3)	8.0 (2)	8.0 (2)	8.0 (4)	7.1 (2)	-	3.8 (2)	12.5 (5)	8.5 (10)	6.0 (4)	7.6 (14)	
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)	

หมายเหตุ ทำงานอิสระและอื่น ๆ หมายถึงอาชีพ แพทย์ ช่างฝีมือ และเกษตรกร

8. การศึกษาของบิดา จากตารางที่ 8 พบว่า ครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมดที่มีบิดา
มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ คือมีร้อยละ 52.9 รองลงมาคือพวกที่มีการศึกษามีร้อยละ 25.4
และพวกที่มีการศึกษาปานกลางซึ่งควรจะมากกว่าพวกที่มีการศึกษาดี กลับมีเพียงร้อยละ
21.6 นี้ว่ามีน้อย แสดงว่านักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาค่าเป็นส่วนน้อย

ความแตกต่างในระดับการศึกษาที่เกิดขึ้นนี้ เมื่อพิจารณาแยกตามโรงเรียนพบว่า
ความแตกต่างที่เกิดขึ้นน่าสนใจมาก กล่าวคือ โรงเรียนที่นักเรียนส่วนใหญ่มีบิดามีการศึกษา
อยู่ในระดับต่ำมากได้แก่โรงเรียนอำนวยการศิลป์ คือมีถึงร้อยละ 75.5 และโรงเรียนสันติราษฎร์
บำรุง ซึ่งมีร้อยละ 55.0 ส่วนโรงเรียนเทพศิรินทร์และสวนกุหลาบมีน้อยกว่า คือมีร้อยละ
40.0 และ 38.1 ตามลำดับ ตารางที่ 2 โรงเรียนหลังน้อยกว่า 2 โรงเรียนแรกเพราะ
นักเรียน 2 กลุ่มหลังส่วนใหญ่มีบิดามีการศึกษาระดับที่สูงกว่า คือมีถึงร้อยละ 35.7 และ 34
ตามลำดับ ในขณะที่ 2 โรงเรียนคือ สันติราษฎร์บำรุงและอำนวยการศิลป์มีเพียงร้อยละ 22.5
และ 11.3 เท่านั้น ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเป็นเพราะบิดาของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบ
และเทพศิรินทร์ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ สภาพของสังคมเต็มไปด้วยความ
สลับซับซ้อน อาจเป็นตัวทำให้บุคคลที่อยู่ในสังคมแบบนี้จำเป็นต้องมีการศึกษาดี จึงทำให้ระดับ
การศึกษาของบิดาของนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวอยู่ในระดับที่สูงกว่าอีก 2 โรงเรียนซึ่ง
ส่วนใหญ่บิดาอยู่ในต่างจังหวัด เป็นเมืองเล็ก สภาพสังคมไม่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมาก
เหมือนสังคมใหญ่ในกรุงเทพฯ การที่สังคมมีสภาพดังกล่าวจึงไม่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลที่อยู่ใน
สังคมคิดที่จะมีการศึกษาให้สูงขึ้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ Robert Redfield²³ เคยกล่าวว่า
ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่โดยทั่วไปมักจะมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าเมืองเล็ก เพราะสภาพของ
สังคมที่มีความสลับซับซ้อน มีอาชีพที่มีความแตกต่างกันมาก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่เกิดขึ้นเมื่อพิจารณาแยกตาม
แผนกพบว่า ความแตกต่างนั้นยังมีอยู่ แผนกวิทย์มีนักเรียนที่บิดามีการศึกษาค่าร้อยละสูงกว่า

²³Robert Redfield, "The Folk Society," American Journal
of Sociology, 52 (January, 1947), 293-308.

แผนกศิลป์ คือมีร้อยละ 57.6 ขณะที่แผนกศิลป์มีร้อยละ 44.8 แผนกวิทย์ของโรงเรียนที่มี ร้อยละสูงกว่าโรงเรียนอื่นคือ โรงเรียนอำนวยการศิลป์ซึ่งมีถึงร้อยละ 75.0 แผนกศิลป์ก็เช่น เดียวกัน ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีสูงกว่าโรงเรียนอื่น ๆ คือมีร้อยละ 76.0 การที่แผนก ศิลป์โดยเฉลี่ยน้อยกว่าแผนกวิทย์โดยเฉพาะแผนกศิลป์ของโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์ เป็นเพราะนักเรียนแผนกนี้ของ 2 โรงเรียนมีบิดาที่มศึกษาศึกษาอยู่ในระดับปานกลางมากกว่า อย่างไรก็ตาม อาจสรุปได้ว่าระดับการศึกษาของบิดาโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ ความแตกต่าง ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่คยเนื่องจากการที่บิดาของนักเรียนอยู่ในกรุงเทพฯ (เมืองใหญ่) และอยู่ใน ต่างจังหวัดนั่นเอง

หมายเหตุ การศึกษาศีของบิดาหรือมารดาหมายถึงชั้นที่เรียนจบและวุฒิที่ได้ ซึ่งได้แบ่งออก เป็น 3 ระดับ

การศึกษาศี หมายถึง ระดับการศึกษาที่บิดาหรือมารดาของนักเรียนจบได้วุฒิตั้งแต่ อนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป

การศึกษานกลาง หมายถึง ระดับการศึกษาที่บิดาหรือมารดาของนักเรียนจบการ ศึกษาระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การศึกษาค่ำ หมายถึง ระดับการศึกษาที่บิดาหรือมารดาของนักเรียนจบการศึกษา ต่ำกว่าชั้นมัธยมลงมาจนถึงการไม่ได้เข้าโรงเรียนเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และการศึกษาของบิดา

การศึกษา ของบิดา	ร.ร.สวนกุหลาบ			ร.ร.เทพศิรินทร์			ร.ร.อำนวยการศิลป์			ร.ร.สันติราษฎร์	รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก	แผนก		
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		รวม	วิทย์	วิทย์	
ดี	44.0 (11)	23.5 (4)	35.7 (15)	28.0 (7)	40.0 (10)	34.0 (17)	3.6 (1)	20.0 (5)	11.3 (6)	22.5 (9)	23.7 (28)	28.4 (19)	25.4 (47)
ปานกลาง	8.0 (2)	52.9 (9)	26.2 (11)	20.0 (5)	32.2 (8)	26.0 (13)	21.4 (6)	4.0 (1)	13.2 (7)	12.5 (9)	18.6 (22)	26.9 (18)	21.6 (40)
ต่ำ	48.0 (12)	23.5 (4)	28.1 (16)	52.0 (13)	28.0 (7)	40.0 (20)	75.0 (21)	76.0 (19)	75.5 (40)	55.0 (22)	57.6 (68)	44.8 (30)	52.9 (98)
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. การศึกษาของมารดา จากตารางที่ 9 พบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมดมีมารดามีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 67.5 รองมาคือคือระดับปานกลาง แตน้อยกว่าระดับต่ำมาก คือมีเพียงร้อยละ 17.8 และระดับที่มีใกล้เคียงกับระดับปานกลาง คือมีร้อยละ 14.6 แสดงว่านักเรียนมีมารดาส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก

การที่นักเรียนมีมารดามีระดับการศึกษาต่ำดังกล่าวคงเนื่องจากลักษณะของสังคมไทยสมัยก่อนที่ไม่นิยมให้สตรีได้รับการศึกษาสูงก็ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะเกิดขึ้นกับสตรีที่เป็นมารดาของนักเรียนทั้งหมดเหมือนกันทุกคน เพราะเมื่อพิจารณาแยกไปตามโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างระหว่างโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนอำนวยการศิลป์ และ สันติราษฎร์บำรุง ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ มีนักเรียน 2 โรงเรียนนี้มีมารดามีการศึกษาต่ำสูงคือถึงร้อยละ 79.2 และ 77.5 ขณะที่โรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์มีน้อยกว่าคือมีเพียงร้อยละ 57.1 และ 56.0 เท่านั้น แสดงว่า 2 โรงเรียนแรกนักเรียนมีมารดามีการศึกษาในระดับต่ำสูงกว่า 2 โรงเรียนหลัง ซึ่งไปมี การศึกษาของมารดาอยู่ในระดับปานกลางมากกว่า 2 โรงเรียนแรก แต่ก็ไม่ได้แตกต่างกันมาก แต่ไปต่างมากในระดับดีคือ 2 โรงเรียนหลังมีจำนวนนักเรียนที่บิดามีการศึกษามากกว่า 2 โรงเรียนแรก การที่เป็นเช่นนี้เหตุผลน่าจะเป็นเช่นเดียวกันกับที่อ้างในการศึกษาของบิดา เพราะความแตกต่างที่เกิดขึ้นเป็นความแตกต่างระหว่างโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ ความแตกต่างระหว่างสภาพสังคมคือการอยู่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดของบิดามารดาของนักเรียน

ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่เกิดขึ้นนี้เมื่อแยกพิจารณาตามแผนกพบว่า มีความแตกต่างระหว่างแผนกเกิดขึ้นเช่นเดียวกับที่พบในความแตกต่างระหว่างแผนกในการศึกษาของบิดา กล่าวคือ แผนกวิทย์มีนักเรียนที่มีมารดามีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมีร้อยละสูงกว่าแผนกศิลป์ คือมีถึงร้อยละ 76.27 ขณะที่แผนกศิลป์มีเพียงร้อยละ 52.2 แผนกวิทย์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีร้อยละมากกว่าแผนกวิทย์ของโรงเรียนอื่น คือมีถึงร้อยละ 85.7 รองลงมาคือโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีร้อยละ 77.5 ส่วนแผนกศิลป์เช่นเดียวกับแผนกวิทย์แผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีมากที่สุด คือมีถึงร้อยละ 72.0 จากตัวเลขนี้แสดงว่านักเรียนแผนกวิทย์มีมารดามีระดับการศึกษาต่ำมาก แต่ระดับปานกลางพบว่าแผนกศิลป์มีมาก

กว่าแผนกวิทย์ ทั้งนี้เป็นเพราะแผนกวิทย์มีนักเรียนที่มารวมการศึกษาในระดับปานกลางมากกว่าแผนกศิลป์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์และสวนกุหลาบมีมากกว่าแผนกศิลป์ของโรงเรียนอำนวยการศิลป์ กล่าวคือ แผนกศิลป์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์มีร้อยละ 36.0 โรงเรียนสวนกุหลาบมีร้อยละ 35.3 ส่วนโรงเรียนอำนวยการศิลป์มีเพียงร้อยละ 20.0 อาจสรุประหว่างแผนกไคว่า โดยทั่วไปแผนกวิทย์มีมารคาที่มีการศึกษาระดับต่ำสูงกว่าแผนกศิลป์ ขณะที่แผนกศิลป์มีการศึกษาของมารคาอยู่ในระดับปานกลางและที่สูงกว่าแผนกวิทย์ ความแตกต่างระหว่างแผนกที่เกิดขึ้นก็เหมือนกับความแตกต่างระหว่างโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกไปตามโรงเรียน แผนก และการศึกษาของมารดา

การศึกษา ของมารดา	ร.ร. สวนกุหลาบ			ร.ร. เทพศิรินทร์			ร.ร. อำนวยศิลป์			ร.ร. สันติราษฎร์ฯ		รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม		
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์			
ดี	32.0 (8)	17.6 (3)	26.2 (11)	16.0 (4)	28.0 (7)	22.0 (11)	3.6 (1)	8.0 (2)	5.7 (3)	5.0 (2)	12.7 (15)	17.9 (12)	14.6 (27)	
ปานกลาง	4.0 (1)	35.3 (6)	16.7 (7)	8.0 (2)	36.0 (9)	22.0 (11)	10.7 (3)	20.0 (5)	15.1 (8)	17.5 (7)	11.0 (13)	29.8 (20)	17.8 (33)	
ต่ำ	64.0 (16)	47.1 (8)	57.1 (24)	76.0 (11)	36.0 (1)	56.0 (28)	85.7 (24)	72.0 (18)	79.2 (42)	77.5 (31)	76.2 (90)	52.2 (35)	67.6 (125)	
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10. รายได้ของบิดามารดา จากตารางที่ 10 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีร้อยละ 49.2 รองลงมาคือระดับต่ำมีร้อยละ 26.5 และระดับสูงมีใกล้เคียงกับระดับต่ำ คือมีร้อยละ 24.3 ตัวเลขเหล่านี้แสดงว่า นักเรียนมีบิดามารดามีฐานะในทางการเงินโดยทั่วไปจัดว่าอยู่ในขั้นปานกลาง

เมื่อพิจารณาเรื่องนี้แยกตามโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนพอสมควร โรงเรียนที่นักเรียนมีรายได้ของบิดามารดาปานกลางมากและใกล้เคียงกันคือ โรงเรียนสวนกุหลาบ เพชรินทร์ และอำนวยการศิลป์ มีร้อยละเรียงตามลำดับดังนี้ 52.4 50.0 และ 49.1 ส่วนโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงเป็นโรงเรียนเดียวเท่านั้นที่มีเพียงร้อยละ 45.0 ที่โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีน้อยกว่าเพราะโรงเรียนนี้นักเรียนมีบิดามารดาที่มีรายได้ อยู่ในระดับต่ำมากที่สุด มีถึงร้อยละ 45.0 ซึ่งจากการพิจารณาจำแนกรายได้ของบิดามารดา ไปตามโรงเรียนแสดงว่าโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง นักเรียนมีบิดามารดาฐานะทางการเงินต่ำกว่าโรงเรียนอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดาของนักเรียนนั่นเอง (ตารางที่ 6-9)

ความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนเมื่อแยกพิจารณาตามแผนกพบว่า ระดับรายได้ของบิดามารดาในระดับปานกลางไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ระดับต่ำและระดับสูงแตกต่างกันมาก ระดับต่ำแผนกวิทย์มากกว่าแผนกศิลป์ แต่ระดับสูงแผนกศิลป์มีมากกว่าแผนกวิทย์ แต่ระดับนี้เมื่อพิจารณาแต่ละแผนกไปตามโรงเรียนก็ไม่แตกต่างกันมาก

หมายเหตุ* * รายได้ของบิดามารดา หมายถึงรายได้ของบิดามารดาด้วยกัน และรายได้ดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

รายได้สูง หมายถึงบิดามารดาของนักเรียนที่มีรายได้รวมกันมากกว่า 5,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป

รายได้ปานกลาง หมายถึงบิดามารดาของนักเรียนที่มีรายได้รวมกันมากกว่า 2,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป จนถึง 5,000 บาทต่อเดือน

รายได้ต่ำ หมายถึงบิดามารดาของนักเรียนที่มีรายได้รวมกันต่ำกว่า 2,000 บาท ต่อเดือนลงมา

ตารางที่ 10 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกไปตามโรงเรียน แผนก และรายได้ของบิดามารดา

รายได้ของ บิดามารดา	ร.ร.สวนกุหลาบ			ร.ร.เทพศิรินทร์			ร.ร.อำนวยการศิลป์			ร.ร.สันติราษฎร์	รวม			รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก	แผนก			
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		รวม	วิทย์	วิทย์	ศิลป์	
สูง	24.0 (6)	29.4 (5)	26.2 (11)	20.0 (5)	32.0 (8)	26.0 (13)	25.0 (7)	40.0 (10)	32.7 (17)	10.0 (4)	18.6 (22)	34.3 (23)	24.3 (45)	
ปานกลาง	52.0 (13)	52.9 (9)	52.4 (22)	60.0 (15)	40.0 (10)	50.0 (25)	50.0 (14)	48.0 (12)	49.1 (26)	45.0 (18)	50.8 (60)	46.3 (31)	49.2 (91)	
ต่ำ	24.0 (6)	17.6 (3)	21.4 (9)	20.0 (5)	28.0 (7)	24.0 (12)	25.0 (7)	12.0 (3)	18.8 (10)	45.0 (18)	30.5 (36)	19.4 (13)	26.5 (49)	
รวม	100.0 (25)	100.0* (17)	100.0 (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0 (53)	100.0 (40)	100.0* (118)	100.0 (67)	100.0 (185)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

11. ผลการเรียนของนักเรียน จากตารางที่ 11 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางร้อยละ 38.4 ที่มีผลการเรียนดีมีร้อยละ 31.3 และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีร้อยละ 30.3

แต่เมื่อพิจารณาไปตามโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ากส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสวนกุหลาบและเทพศิรินทร์ (คือมีถึงร้อยละ 54.8 และ 40) ส่วนโรงเรียนอำนวยการและสันติราษฎร์บำรุงส่วนใหญ่ นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและต่ำ ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นเพราะเป็นความตั้งใจของผู้ศึกษาที่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น

และเมื่อได้พิจารณาแต่ละโรงเรียนจำแนกไปตามแผนกพบว่า นักเรียนแผนกวิทย์ส่วนใหญ่ นักเรียนที่มีผลการเรียนดี และปานกลาง ส่วนแผนกศิลป์นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนต่ำ แผนกวิทย์ของโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีผลการเรียนดีมากที่สุดคือแผนกวิทย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนเทพศิรินทร์ ส่วนแผนกวิทย์ของโรงเรียนอำนวยการและสันติราษฎร์บำรุง มีนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำมาก ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับที่กล่าวในพิจารณาไปตามโรงเรียน คือเป็นความต้องการของผู้ศึกษา

หมายเหตุ*** ผลการเรียนของนักเรียน หมายถึงคะแนนร้อยละที่ได้ของนักเรียนนับตั้งแต่ชั้น ม.ศ. 4 เทอมกลาง ปลายปี จนกระทั่งถึงชั้น ม.ศ. 5 เทอมกลาง โดยคะแนนทั้ง 3 เทอม มาเฉลี่ยเป็นคะแนนร้อยละ และผลการเรียนนี้จะมี ความแตกต่างระหว่างแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ และผลการเรียนนี้ได้แบ่ง ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ผลการเรียนดี แผนกวิทย์ หมายถึงนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 76 ขึ้นไป
แผนกศิลป์ หมายถึงนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 66 ขึ้นไป

ผลการเรียนปานกลาง แผนกวิทย์ หมายถึงนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 66-75
แผนกศิลป์ หมายถึงนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 61-65

ผลการเรียนต่ำ แผนกวิทย์ หมายถึงนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50-65
แผนกศิลป์ หมายถึงนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50-60

อนึ่ง เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกออกเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ปานกลาง และต่ำ ของทั้ง 2 แผนกที่กล่าวข้างต้นได้แตกต่างกันออกไปจากเดิม ทั้งนี้เป็นเพราะคะแนนร้อยละของ นักเรียนที่ได้จากการเฉลี่ยข้างต้นต่ำกว่าที่คาดหมายจึงได้ลดคะแนนลงจากที่ตั้งไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน แผนก และผลการเรียนของนักเรียน

ผลการเรียน ของนักเรียน	ร.ร. สวนกุหลาบ			ร.ร. เทพศิรินทร์			ร.ร. อำนวยศิลป์			ร.ร. สันติราษฎร์	รวม		รวม ทั้งสอง แผนก
	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก		รวม	แผนก			
	วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		วิทย์	ศิลป์		
ดี	68.0 (17)	35.3 (6)	54.8 (23)	48.0 (12)	32.0 (8)	40.0 (20)	42.9 (12)	-	22.6 (12)	7.5 (3)	37.3 (44)	20.9 (14)	31.3 (58)
ปานกลาง	32.0 (8)	17.6 (3)	26.7 (11)	40.0 (10)	40.0 (10)	40.0 (20)	57.1 (16)	16.0 (4)	37.7 (20)	50.0 (20)	45.8 (54)	25.4 (17)	38.4 (71)
ต่ำ	-	47.1 (8)	19.1 (8)	12.0 (3)	28.0 (7)	20.0 (10)	-	84.0 (2)	39.6 (21)	42.5 (17)	16.9 (20)	53.7 (36)	30.3 (56)
รวม	100.0 (25)	100.0 (17)	100.0* (42)	100.0 (25)	100.0 (25)	100.0 (50)	100.0 (28)	100.0 (25)	100.0* (53)	100.0 (40)	100.0 (118)	100.0 (67)	100.0 (185)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย